

Aan: Commissie Toekomst Accountancysector  
Van: drs. G. Pruim RA  
Datum: 12 maart 2019

Geachte leden van de commissie,

Met deze notitie wil ik graag mijn bijdrage leveren vanuit de praktijk. Na jaren betrokken geweest te zijn – op alle niveaus – bij controleopdrachten heb ik de auditpraktijk vaarwel gezegd. Deze praktijk is overgenomen door beroepsgeenoten die beter zijn in het toepassen van regels dan ik dat ooit zou willen kunnen.

Hieronder geef ik wat gedachten mee aan de commissie vanuit het perspectief van MKB- en familiebedrijven welke de wettelijke verplichting hebben de jaarrekening door een onafhankelijke accountant te laten controleren. Ik heb geen enkele kennis van OOB-organisaties of beursgenoteerde bedrijven. Daar heb ik het dus ook niet over.

Object van het onderzoek is de kwaliteit van de wettelijke controles duurzaam te verbeteren. De definitie van 'kwaliteit' is in de praktijk nogal afhankelijk van degene die wordt gevraagd.

Een accountant zal iets noemen als 'vrij van materiële fouten'. Een MKB-klant of DGA van een familiebedrijf iets als snel, to-the-point en val me niet lastig met 'vragen-omdat-het-van-jullie-regelgevers-moet'. De politiek heeft per incident een ander beeld van kwaliteit. Op dit moment doet 'vrij van fraude' het goed.

Om als accountants duurzaam kwaliteit te leveren kunnen 2 richtingen gekozen worden.

1. verlaag de norm, zowel kwalitatief als kwantitatief
2. verbeter kennis, kunde, inzet, gereedschap/middelen

Ad 1.

De beroepsgroep maakt zich natuurlijk overbodig wanneer we verantwoordingen gaan goedkeuren die niet deugen. Maar wel mogelijk is de controleopdrachten wettelijk voor te schrijven aan bedrijven waar die controle van toegevoegde waarde is. Namelijk – zo begon het immers ooit – waar aandeelhouders of schuldeisers belang hebben dat een onafhankelijke derde vaststelt dat de onderneming goed op de centen past van de participanten/schuldeisers. Daarbij geldt dat de verantwoording wel controleerbaar moet zijn. Dat is bij veel MKB ondernemingen niet het geval: wél taakverdeling, geen functiescheiding, wel administratieve organisatie, geen interne beheersingsmaatregelen, wel automatisering, geen functiescheiding in de softwarepakketten. Und so weiter. Los daarvan geldt bij veel MKB ondernemingen dat er helemaal geen sprake is van versnippering in of tussen aandeelhouders. De DGA's die ik uitleg dat de controle deels tot doel heeft zijn eigen verantwoording (als directeur) te controleren voor hemzelf (als aandeelhouder) kijken me wat glazig aan. Stakeholder bankier gaat trouwens écht niet wachten op de accountantscontrole voor de rating van haar klanten. Concreet: stel nieuwe criteria op voor wettelijke controleplicht. Wijzig daarbij meteen benchmark omzet in benchmark brutowinst, die is relevanter voor bedrijfsomvang en verhoog de grenzen.

Ad 2.

We proberen al jaren de kwaliteit te verbeteren door verplichte PE onderwerpen, maatregelen, handreikingen en regelgeving. Blijkbaar werpt dit geen vruchten af. Enig effect heeft al die regelgeving wel: verschillende RA's uit mijn kennissenkring vinden het allemaal prima en doen geen controle-opdrachten meer. Mijn kort-door-de-bocht-conclusie: door nog meer regelgeving wordt het vakmanschap doodgeslagen en importeren we angsthazen. Alles voor het dossier, als dat maar goed is (immers, het dossier is te reviewen door SRA, NBA, AFM, wat je bespreekt met de directeur zonder dat je het vastgelegd hebt niet). De controles formaliseren. Geen lol meer aan. De regelmakers hebben gewonnen. Misschien is het beter dat we overheidsaccountants

aanstellen. Die zijn onafhankelijk, zijn pas klaar wanneer het werk erop zit, geen targets van de manager, kunnen doorgaans goed over weg met toepassen van regels.

Voor de MKB/familiebedrijven die door het optrekken van de controlegrenzen buiten de boot vallen stel ik een alternatief voor: de beoordelingsverklaring is zo gek nog niet voor die groep: 'ons is niet gebleken dat' is altijd nog meer dan 'op basis van onze werkzaamheden kunnen wij geen oordeel geven...' (de verklaring van oordeelonthouding is praktisch de standaard aan het worden in het MKB, tenzij controle door big-4 kantoor, op zich ook een vreemde constatering – zou het kunnen dat de 'kleine' big-4 kantoren niet snel in een externe audit komen terwijl dat bij kleinere accountantskantoren de topklanten zijn?).

Voor nadere toelichting beschikbaar. Veel wijsheid toegewenst.

drs. G (Gert) Pruijm RA